

-
8. Садеков А.А. Управление предприятием в условиях кризиса: [монографія] / А.А. Садеков, В.В. Цурик. – Донецк: ДонГУЭТ, 2006. – 178 с.
 9. Косінський Р.А. Організаційно-економічний механізм управління капіталом підприємства: [автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01] / Р.А. Косінський; Харк. нац. екон. ун-т. - Х., 2005. – 20 с.

Карпенко О.А., Семиволос И.И.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ КАПИТАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассмотрена сущность категории «организационно-экономический механизм», предложен алгоритм реализации организационно-экономического механизма управления капиталом предприятия для повышения эффективности его использования.

Ключевые слова: организационно-экономический механизм, капитал предприятия, организационно-экономический механизм управления капиталом.

Карпенко О., Semyvolos I.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF CAPITAL MANAGEMENT COMPANY

Considered the essence of the category "organizational-economic mechanism", proposed algorithm implementation of organizational and economic mechanism of capital management company to improve its use.

Keywords: organizational and economic mechanism, capital of the company, organizational and economic mechanism of capital management company.

УДК 65.012

Бабина О.Є., Лозова Ю.П.

ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ В СИСТЕМІ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Уточнено поняття «економічний інтерес» та визначено внутрішні економічні інтереси та інтереси суб'єктів зовнішнього середовища.

Ключові слова: економічний інтерес, економічні інтереси суб'єктів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Постановка проблеми. Класична модель ринкової економіки, коли основною метою підприємства була максимізація прибутку, залишилась в минулому. На сучасному етапі глобалізації, міжнародного поділу праці, розподілу ресурсів та жорсткої ринкової конкуренції зростає актуальність питань задоволення і узгодження економічних інтересів суб'єктів ринку. Одним з ефективних шляхів запобігання протиріччям ендогенного та екзогенного характеру є гармонізація економічних інтересів. В економічних відносинах кожний контрагент прагне задовольнити свій особистий інтерес. Система економічних відносин, як сукупність інтересів всіх суб'єктів ринкових відносин, практично завжди суперечлива, оскільки інтереси суб'єктів часто протирічать один одному. Для узгодження інтересів необхідно спочатку уточнити їх поняття і визначити конкретні інтереси суб'єктів ринку.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Вітчизняні та зарубіжні дослідники завжди цікавилися проблемами економічного інтересу як дуже складного і значущого для суб'єктів ринкових відносин поняття.

Категорія «інтерес» цікавила дослідників-філософів різних епох – Д. Юма, К. Гельвеція, Д. Дідро, Г. Гегеля, І. Канта.

В навчальних публікаціях останніх років представлені різні трактування та класифікація економічних інтересів. Значний вклад в розробку теоретичних положень, що стосуються економічних інтересів внесли роботи Л.Ф. Гарифова, П.А. Слав, Г.Г. Савіна, О.І. Зайцева, В.Л. Безбожного, О.О. Беляєва, В.М. Семененко і багатьох інших.

Дослідження поняття має тривалу історію. але, не дивлячись на численні праці науковців, загально прийнятого визначення «економічний інтерес» у науці немає. Продовжують залишатись недостатньо дослідженими такі питання: визначення поняття «економічний інтерес», класифікація економічних інтересів за ознакою суб'єктивності.

Метою статті є уточнення категорії «економічний інтерес» на основі детального вивчення та аналізу представлених в науковій літературі понять, а також визначення основних економічних інтересів суб'єктів ринкових відносин.

Виклад основного матеріалу. Необхідність перегляду та уточнення поняття «економічний інтерес» обумовлено сучасними особливостями розвитку як вітчизняної, так і європейської та світової економіки, активізацією процесів глобалізації та інтеграції, а також входженням економіки в наступний цикл, який характеризується кризовими явищами того чи іншого рівня [6].

Автором були проаналізовані визначення «економічний інтерес» за трьома складовими: внутрішня сутність економічного інтересу, причини, що його породили та мета формування. В результаті систематизації підходів відомих науковців [1-11] сформована таблиця 1.

Критичний аналіз (табл. 1) показав, що, не дивлячись на значну кількість сучасних досліджень, науковці не дійшли повної згоди щодо сутності кожної зі складових поняття «економічний інтерес». Проведене узагальнення та систематизація трактувань внутрішньої сутності економічних інтересів дозволила виділити такі основні підходи до її визначення:

- економічні інтереси – це користь та вигода, яку отримують економічні суб'єкти [1, 7];
- економічні інтереси – це мотив та стимул соціальних дій або спонукальний мотив господарської діяльності людей [1, 2, 4, 6, 7, 11];
- економічний інтерес – це форма прояву потреб або прояв уваги до економічних благ [3, 8];
- економічні інтереси – це вияв виробничих відносин або об'єктивні рушійні сили діяльності людей [10, 11];
- економічні інтереси – це причина та умова взаємодії економічних суб'єктів [2].

Більшість науковців зазначають, що основною причиною, яка породжує економічний інтерес є відносини власності. Деякі вчені конкретизують і до обов'язкової умови ще відносять принцип вигоди [2, 4, 8]; суспільний поділ праці [6]. Інші науковці зазначають, що економічний інтерес зумовлений саме діяльністю людини в суспільному виробництві [1, 10]. П. Слав конкретизує і зазначає, що економічний інтерес породжений не лише в суспільному виробництві, а й у відносинах виробництва, розподілу, обміну та споживання [8].

При формуванні мети економічного інтересу практично усі науковці зазначають, що основною метою є задоволення економічних потреб [1, 2, 3, 4, 6, 8-11]. Деякі науковці вважають, що основною метою економічних інтересів є реалізація економічних відносин [1, 5]; взаємодія та саморозвиток економічних суб'єктів [2]; отримання прибутку і збереження економічного потенціалу підприємства [7].

Аналіз існуючих підходів вітчизняних та іноземних науковців щодо трактування поняття «економічні інтереси», дозволив сформулювати їх наступне визначення.

Економічні інтереси – це реальний, зумовлений відносинами власності та принципом економічної вигоди, спонукальний мотив чи стимул господарської діяльності, головною метою якої є не тільки максимізація прибутку й задоволення соціальних потреб, що виникають в

результаті взаємодії внутрішніх та зовнішніх соціальних груп суб'єктів економічної діяльності, в процесі реалізації та гармонізації економічних відносин виробництва, розподілу, обміну та споживання. Суб'єктами економічних інтересів є окремі індивіди, сім'ї, домогосподарства, колективи, групи людей, держава, суспільство в цілому. Об'єктом є результат суспільного виробництва (продукт, послуга тощо), який іде на задоволення тієї потреби, з приводу якої складаються конкретні відносини між людьми [1].

Таблиця 1

Систематизація наукових підходів до визначення поняття «економічний інтерес»

Автор	Трактування поняття «економічний інтерес»		
	Внутрішня сутність	Причини, що породжують інтерес	Основна мета
В. Семенко[1]	користь, вигода	-	реалізація економічних відносин
Д. Коваленко[1]	мотив і стимул	соціальні цілеспрямовані дії економічних суб'єктів	отримання певних результатів для задоволення потреб
В. Нестеренко[2]	причина та умова	-	взаємодія та саморозвиток економічних суб'єктів
Вікіпедія [3]	суспільна форма прояву потреб	-	розвиток економічних потреб
Кукурудза[4]	мотив і стимул	відносини власності та принципи вигоди	задоволення потреб
А.Галичинський[5]	вигода	-	реалізація економічних відносин
В. Медведев[6]	спонукальний мотив господарської діяльності	місце в системі відносини власності та суспільний поділ праці	задоволення потреб
Л. Гарифова[7]	особистий інтерес	взаємодія внутрішніх і зовнішніх соціальних груп	отримання прибутку і збереження економічного потенціалу підприємства
П. Слав[8]	прояв уваги до економічних благ	відносини в виробництві, розподілі, обміні та споживанні	отримання вигоди і задоволення потреб
В. Базидечив[9]	спонукальний мотив	-	задоволення економічних потреб
Г. Оганян[10]	вияв виробничих відносин	діяльність людини в суспільному виробництві	задоволення потреб
Б. Сторощук[11]	об'єктивні рушійні сили діяльності людей	економічні суперечності	задоволення визначених потреб

Таблиця 2

Класифікація інтересів внутрішнього середовища

Економічний суб'єкт	Інтереси суб'єкта
Власник	<ol style="list-style-type: none"> 1. отримання максимального прибутку 2. зниження собівартості випускної продукції 3. збільшення об'єму виробництва 4. забезпечення конкурентоздатності підприємства і збільшення частки ринку 5. переливання капіталу в інші об'єкти власності для отримання більшого доходу

Класифікація інтересів внутрішнього середовища

Менеджер	<ol style="list-style-type: none"> 1. максимізація доходу в кожний певний момент 2. стабілізація свого становища і орієнтація на зміцнення конкретного підприємства 3. професійний розвиток
Найманий працівник	<ol style="list-style-type: none"> 1. максимізація поточних доходів 2. задоволення фізичних, духовних, соціальних та культурних потреб 3. професійний розвиток 4. створення сприятливих умов праці на виробництві та безпека робочого місця 5. отримання соціальних пільг та гарантій 6. отримання страхового полісу за рахунок підприємства

Також автором було проаналізовано суб'єктів зовнішнього середовища і визначено їх основні інтереси (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація інтересів зовнішнього середовища підприємства

Економічний суб'єкт	Інтереси суб'єкта
Споживач	<ol style="list-style-type: none"> 1. задоволення споживчих потреб відповідно до платоспроможності 2. отримання необхідної, доступної та своєчасної інформації про продукцію, її кількість, якість, асортимент, виробника 3. відшкодування збитків завданих бракованим товаром 4. об'єднання в громадські організації для захисту прав споживачів
Держава	<ol style="list-style-type: none"> 1. отримання регулярних надходжень до бюджету 2. реалізація потреб населення в цілому 3. виділення державних інвестицій та субвенцій 4. тарифне стимулювання експорту 5. розвиток державної системи
Постачальник	<ol style="list-style-type: none"> 1. отримання максимального прибутку 2. збільшення обсягів реалізації 3. збереження партнерських стосунків 4. укладання довгострокових договорів
Кредитор	<ol style="list-style-type: none"> 1. отримання максимального прибутку 2. повернення запозиченого капіталу 3. вчасне погашенні кредиторської заборгованості 4. зменшення ризиків неповернення запозичених коштів

В науковій літературі існує багато класифікаційних ознак економічних інтересів, але ніхто з науковців не розглядав і не описував інтереси з точки зору власних інтересів кожного з суб'єктів господарювання.

У процесі дослідження економічні інтереси за цією ознакою розділені на внутрішні та зовнішні.

На основі проведеного аналізу суб'єктів внутрішнього середовища автором було визначено основні інтереси кожного з них (табл. 2).

Уточнення поняття «економічний інтерес» і його класифікації дозволить точно визначити інтереси кожного з суб'єктів економічних відносин та в подальшому обґрунтувати механізм гармонізації економічних інтересів процесі в взаємодії суб'єктів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Сьогодні реалізація економічних інтересів стає критерієм ефективної діяльності підприємства, навіть більш важливим ніж отримання максимального прибутку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Кожен з суб'єктів господарювання переслідує свої економічні інтереси. Суб'єкти зовнішнього та внутрішнього середовища можуть їх реалізувати лише вступаючи в економічні відносини. Поняття «економічний інтерес» є комплексною категорією, яка визначає мотиви та стимули діяльності суб'єктів ринкових відносин, внутрішні та зовнішні причини, що породжують економічні інтереси, а також мету їх реалізації. Подальшими напрямками дослідження мають стати розробка способів та механізму гармонізації економічних інтересів в системі управління підприємством.

ЛІТЕРАТУРА

1. Семененко В.М., Коваленко Д.І. Економічна теорія. Політекономія [Текст]: Навч. посібник / В.М. Семененко, Д.І. Коваленко; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с. - ISBN 978-611-01-0028-1
2. Климко Г.Н., Нестеренко В.П., Канищенко Л.О., Чухно А.А. Основи економічної теорії: політ-економічний аспект [Текст]: Підруч. для студ. екон. спец. вищ. закл. осв. / Г.Н. Климко, В.П. Нестеренко, Л.О. Каныщенко, А.А. Чухно; за ред. Г.Н. Климко; ред.В.П. Нестеренко. - 2. вид., перероб. і доп. — К.: Вища школа, 1999. - 743 с.
3. Електронна енциклопедія. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Елект. Дан. –К.: Вікіпедія. Електронна бібліотека, 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Економічні_інтреси, ві-льний. Назва з екрану. – Мови укр., рос., англ.
4. Кукурудза І.І. Актуальні проблеми політичної економіки [Текст] : матеріали до лекцій та семінарів / І.І. Кукурудза. - Черкаси : [б. и.], 2002. - 183 с. - ISBN 966-7986-31-4
5. Гальчинський А.С. Ещенко П.С. Основи економічних знань [Текст]: Навч. посіб. / А.С. Галичинський, П.С. Ещенко. -К.:1999. –544 с. - УДК 338:336(075), ББК 65.5я723
6. Медведев В.А., Абалкин Л.И., Ожерельев О.И. Политическая экономия [Текст] : учебник для вузов / В.А. Медведев, Л.И. Абалкин., О.И. Ожерельев. - М.: Политиздат, 1990. - 735 с.
7. Гарифова Л.Ф. Экономические интересы хозяйствующих субъектов в информационной экономике [Рукопись]: дис. кан. экон. наук: спец. 08.00.0: защищена 2011г. / Л. Ф. Гарифова; ФГАОУ ВП Казанский (Привожский) федер. ун-т. – Казань: 2011. – 158с.
8. Слав П.А. Согласование экономических интересов хозяйствующих субъектов в экономических системах [Текст]: автореф. дис. кан. экон. наук: спец. 08.00.01: разослан 24.01.2012р. / П.А. Слав; Челябинский госуд. ун-т. – Челябинск: 2012. – 24с.
9. Базилевич В. Д. Економічна теорія. Політекономія [Текст]: Підручник / за ред.. Базилевича. – 7-ме вид., стер. – К.: Знання-Пресс. – 2008. – 719с.
10. Оганян Г.А. Політична економія [Текст]: Конс. лекцій / Г. А. Оганян; за ред. О.Г. Оганян; Між-регіональна академія управління персоналом. – К: 2003. – 520с.
11. Сторошук Б.Д. Економічні інтереси регіону в умовах трансформаційної економіки [Текст] : дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Б. Д. Сторошук; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці: 2004. - 227 арк.: рис.

Бабина Е.Е., Лозова Ю.П.

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ В СИСТЕМЕ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Уточнено поняття «економічний інтерес» і визначено внутрішні економічні інтереси і інтереси суб'єктів зовнішнього середовища.

Ключевые слова: *економічний інтерес, економічні інтереси суб'єктів зовнішнього і внутрішнього середовища.*

E. Babina, J. Lozova

ECONOMIC INTERESTS ARE IN SYSTEM OF MARKET RELATIONS

It was clarified the concept of “economic interest” and defined the internal economic interests and subject interests of the environment.

Keywords: *economic interest, economic interests of subjects of external and internal environment.*